

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Елена Стоянова Събева,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”
e-mail: elena_sabev@yahoo.de

на дисертация на тема:

„ПОЗИТИВНИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МЕЖДУ РОДИТЕЛИ И ДЕЦА В СЪВРЕМЕННОТО СЕМЕЙСТВО”

за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“
в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално
направление 1.2. Педагогика, Научна специалност „Теория на възпитанието и
дидактика”,
автор: Венета Косева Узунова
научен ръководител: проф. д-р Тиха Делчева

Общи сведения за дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 266 страници и се състои от увод, четири глави, заключение и изводи, литература и приложения. Използваната литература съдържа 186 източника, от които 136 заглавия са на кирилица, 42 - на латиница, 1 интернет адрес и 8 нормативни документа. Приложенията – 15 на брой, съдържат доказателствен материал за апробирания диагностичен инструментариум и примерни разработки, значими за педагогическата практика. Като структура и съдържание, дисертацията отговаря на общоутвърдените изисквания за оформяне на научен труд за ОКС „доктор”.

Актуалност на проблема

Темата на дисертацията кореспондира с вечния проблем за междупоколенческите отношения - родители и деца и най-вече за желанието за позитивизъм в този тип релации. Проблемът като трайно иновативен, перманентно търси своята актуализирана визия в контекста на съвременните социално-педагогически трансформации. Още в увода докторант Узунова обосновава мотивацията си за избор на темата и аргументира нейната актуалност със сложния и противоречив и най-вече относителен и динамичен характер на човешките ценности, от една страна и от друга - с дефицита на социална и емоционална интелигентност в съвременното общество. За разлика от традиционното мислене, оценяващо подобни проблеми за вътрешно семейни, Узунова надхвърля рамката на семейната група и отчитайки социалната роля на детето „ученик”, презентира проблема като междуинституционален /семейство-училище/. Тази изследователска интенция намира обяснение в засиления социален

акцент в българското образование, подкрепен от докторанта със съответната нормативна документация.

Степен на познаване на проблема

Теоретичната част, съсредоточена в първа глава на дисертацията, разкрива способността на докторант Узунова да концептуализира голямото разнообразие от теоретични постановки за социализацията като психолого-педагогически проблем, социално-педагогическия профил на съвременното семейство и особеностите на средната училищна възраст в психолого-педагогически и социален аспект. В тази връзка, логически оправдан е приложеният дедуктивен подход при структуриране на параграфите в първа глава, който позволява на Венета Узунова постепенно да разгъща проблема, тръгвайки от общото и стигайки до конкретика. Предвид целта на изследване, фокусът в теоретичната част е върху социалната и емоционална интелигентност и техните педагогически проекции върху взаимоотношенията между родители и деца. Заслужено внимание се отделя и на тенденциите на развитие на съвременното семейство и неговия социализиращ и педагогически ресурс в контекста на утвърдената му със закон субектна позиция в образователното пространство. Обобщено е въздействието и на двете институции - семейство и училище в ролята им на подкрепящи възпитателни фактори, чиито взаимоотношения помежду им предопределят социалната ситуация за развитие на подрастващите. За разлика от други гледни точки, докторант Узунова не противопоставя влиянието на двете подсистеми - възрастни и връстници, а ги третира като допълващи се.

Подбраните литературни източници, тяхното осмисляне и интерпретация са израз на добра осведоменост и заявена авторска позиция към третирания проблем.

Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд

Дисертационният труд печели и с ясно очертаните параметри на емпиричното изследване. Избраният инструментариум съответства на изследователската цел и способства за ефективно решаване на задачите. Емпиричните полета са разработени въз основа на теоретичното проучване, което гарантира плавен преход от теорията към емпирията. Подбраната система от методи на изследване позволява да се обхванат основните съдържателни аспекти на емоционалната и социална интелигентност. Методиката на изследване е многоаспектно разгърната и диференцирана според контингента на изследване: родители и ученици. Ясно зададена е и системата от критерии и показатели, улесняваща анализа на резултатите. В дизайна на изследването са включени и подходящи статистически методи за анализ на емпиричните данни, осигуряващи статистическа значимост на резултатите. Онагледяването на резултатите с 21 таблици и 22 фигури улесняват не само анализа на резултатите и тяхното обобщаване, но и са още едно доказателство за мащабността на изследването. Докторант Узунова демонстрира компетентност както при представяне на методиката, така и при интерпретацията и анализа на получените данни.

Научно-приложни приноси на дисертационния труд

Съгласна съм със справката за приносните моменти, тъй като тя съответства на реалните научни постижения на дисертационния труд. Приоритетно значение в дисертационния труд на Венета Узунова има рефлексивно-диалогичният модел за

повишаване на социалната и емоционалната интелигентност на ученици /12-14 години/ и на техните родители като начин за стимулиране на позитивното взаимодействие между тях с подкрепата на училището. Така разработени, тематичните програми и конкретните сценарии за обучение по този модел, интегриращи разнообразие от дейности, позволяват приложимостта им в педагогическата практика и включването им в обучителни програми на квалификационни курсове с педагогически специалисти. Доказателство за алтернативно мислене е опитът на докторанта да разчупи класическия междупоколенчески модел на взаимоотношения като проектира инициатива за детето/ученика, а не само за възрастния, което е в съответствие с характеристиките на информационния век, през времето на който, ситуацията „децата да учат родителите” е вече факт.

Що се отнася до автореферата, той също вярно и точно отразява съдържанието на дисертацията.

Дисертационният труд като краен интелектуален продукт, показва, че докторант Узунова притежава задълбочени научни знания и професионални умения за самостоятелно провеждане и представяне на научно изследване.

Въпроси към докторанта:

1. Защо избрахте да изследвате социалната и емоционална интелигентност, а не социални и емоционални компетентности, които все повече се налагат като понятия?
2. Защо към компонентите на емоционалната и социална интелигентност включвате в съдържателен аспект и тревожността, след като присъства компонента „емоционално състояние на ученика” и съответно: защо обособявате като отделен критерий „тревожността” след като в критерия „емоционален статус” се включва и тревожността?

Предвид изведените постижения и резултати от дисертационното изследване, предлагам на членовете на многоуважаемото научно жури на Тракийски университет, гр. Стара Загора да присъдят образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, НС «Теория на възпитанието и дидактика» на Венета Косева Узунова.

12.05.2018 г.
гр. Пловдив

Изготвил становището:
/доц. д-р Елена Събева/